

Abuzul de alcool – o catastrofă socială

Consumul abuziv de alcool pentru populația din Republica Moldova constituie o problemă destul de complicată din motivul, că Republica Moldova este o țară agrară, unde viticultura și vinificația sînt ramuri importante în economia țării.

În Republica Moldova s-au creat tradiții și obiceiuri, unde se consumă cantități mari de alcool. Conform estimărilor OMS, cantitatea de alcool pur consumată pe cap de locuitor în Republica Moldova a atins cifra de 18,2 litri, anual. Multipli factori social-economici, psihologici, financiari, șomajul, neîncrederea în ziua de mîne, stresul social etc. au contribuit la majorarea numărului de persoane afectate de alcoolism cronic, cu afecțiuni hepatice, cardiovasculare, cerebrovasculare, etc. condiționate de consumul abuziv de alcool.

Respectiv, această situație a sporit majorarea mortalității generale a populației, negativ a influențat asupra situației demografice din teritoriu, a sporit violența și agresivitatea familială, suicidele etc.

Majoritatea oamenilor consideră că ei beau cu moderație și cred că atît timp cît nu se îmbată sau nu sînt dependenți de alcool, nu există probleme. După datele statistice, 1 european din 4 consumă o cantitate periculoasă de spirtoase, care provoacă probleme grave de sănătate.

Este evident, că consumul de băuturi alcoolice este un fenomen larg răspîndit printre contingentele de populație, inclusiv printre persoanele de gen feminin. Populația feminină din zonele urbane mai des decît din zonele rurale, conform sondajului, au afirmat că au consumat băuturi alcoolice pe parcursul ultimei luni, respectiv 62,2, în comparație cu 57,1%.

Rămîne destul de înalt consumul printre persoanele feminine de vîrstă tînăra, care variază de la 41,6 la sută în vîrsta 15-19 ani și pînă la 66,5 la sută în vîrsta de 30-34 ani. Doar 0,7 la sută dintre respondenți în vîrstă de 15-19 ani au menționat că concumă alcool aproape în fiecare zi, iar 5,6 la sută consumă alcool 1-2 ori pe săptămîină.

Ponderea respondenților care au raportat că consumă băuturi alcoolice o dată pe lună este de 15,2 la sută în vîrstă de 15-19 ani și de 20,8 în vîrstă de 30-34 ani. Deci, nu este surprinzător faptul că proporția celor care consumă alcool crește o dată cu vîrsta de 15,2 la sută în grupul de 15-19 ani, o dată pe lună, la 21,2 la sută dintre cei care au 45-49 ani. Nu există diferențe esențiale dintre consumul de alcool o dată pe lună printre respondenții cu studii secundare (18,2% în grupul cu studii secundare), și cu cei cu studii superioare (21,5).

Rămîne înalt indicele consumului de alcool aproape în fiecare zi printre persoanele cu studii secundare, care constituie 2,0 la sută, față de 1,0 pentru cei cu studii superioare. Respondenții cu cel mai mic indice a bunăstării au raportat că 3,6 la sută consumă alcool aproape în fiecare zi, pe cînd cei cu bunăstarea superioară numai 1,3 la sută din ei. Însă o dată pe lună consumă 23,1 la sută din respondenții cu bunăstarea superioară, iar cei cu indice a bunăstării jos consumă 15,4 la sută.

Situația consumului de alcool printre persoanele de gen masculin este și mai agravată. În fiecare zi consumă alcool conform raportării 3,8 la sută dintre bărbați,

față de 0,7 la sută dintre respondenți femei. Bărbații consumă alcool 1-2 ori pe săptămână mai frecvent decât femeile. Aceasta au menționat 40,7 respondenți, față de 11,4 femei.

Numărul persoanelor de gen masculin, care consumă alcool numai o dată pe lună este mai mic și respectiv constituie 7,4 la sută din respondenți, pe cîm persoanele de gen feminin au raportat că consumă alcool o dată pe lună 19,3 la sută.

Deci, consumul de băuturi alcoolice este mult mai frecvent printre contingentele de bărbați și respectiv afectați de maladiile narcologice. Consumul de alcool aproape în fiecare zi printre contingentele de bărbați din zonele urbane și rurale constituie respectiv 8,7 la sută și 15,6. Acest indice ne demonstrează faptul, că bărbații din zonele rurale consumă mai frecvent alcool și respectiv suferă de alcoolism cronic și alte patologii condiționate de acest fenomen.

Totodată, bărbații au raportat că consumă alcool aproape în fiecare zi 12,7 la sută, pe cînd femeile numai în 1,9 cazuri.

Mulți oameni pînă în prezent consideră că 1-2 pahare de alcool, folosite în timpul mesei, ridică pofta de mîncare și tonusul general al organismului. Dar excitarea permanentă a mucoasei tractului digestiv duce la diferite maladii, însoțite de scăderea poftei de mîncare. Pentru „a îmbunătăți” situația mulți cu timpul încep să mărească doza. Se dereglează funcția secretorie și motorie a stomacului, iar acosierea cu fumatul duce deseori la ulcere, cancer stomacal sau duodenal; suferă mult funcțiile ficatului și pancreasului. Scade considerabil imunitatea organismului, ceea ce duce la receptivitate crescută a organismului față de diferite infecții – chiar o simplă viroză evoluează cu complicații, febră, pneumonie, insuficiență cardio-vasculară. În organism se dereglează metabolismul, funcțiile glandelor endocrine. Sînt foarte frecvente disfuncțiile sexuale – impotența la bărbați și frigiditatea la femei. Chiar din stadiile inițiale a maladiei apar dereglări neurologice care cu timpul avansează și devin constante: polineuropatie, encefalopatie. Bolnavii acuză dureri în picioare, mers nesigur, fatigabilitate, aceasta fiind rezultatul unor procese distrofice. O complicație severă este sindromul convulsiv, care apare mai des după una-două zile de abțință. La persoana care face abuz apar trăsături psihopatiforme de caracter de tip exploziv, isteroid, astenic sau apatic. Scade tonusul general al organismului, dispar interesele, țelurile în viață.

Abuzul de alcool de către femeile gravide prezintă un pericol esențial asupra fătului. În cîteva studii internaționale realizate de OMS se precizează că: «alcoolul este mult mai dăunător pentru făt decât oricare alt drog». Cînd o femeie însărcinată bea, în organismul fătului se acumulează alcool. Efectul toxic este extrem de mare în timpul dezvoltării intrauterine, cauzînd daune ireversibile sistemului nervos central: neuronii nu se dezvoltă în mod adecvat, unele celule sunt distruse, altele se dezvoltă în mod anormal.

Așa numitul sindrom alcoolic fetal (SAF) este principala cauză de retard mintal la nou-născuți. Copiii cu SAF prezintă capacitate intelectuală redusă, dificultăți de vorbire, dezvoltare întîrziată, tulburări de comportament, de auz și de vedere, hiperactivitate. Mulți copii cu SAF se nasc frecvent cu malformații faciale. S-a demonstrat că copiii a căror mame au consumat chiar și cantități moderate de alcool pe parcursul sarcinii pot avea multe dizabilități, inclusiv probleme de comportament

sau deficiențe în învățare.

Pentru femeia însărcinată nu poate exista o limită pînă la care să bea fără să se expună unor riscuri. Femeile însărcinate și cele ce intenționează să rămână însărcinate nu trebuie să bea deloc alcool. Mamele care alăptează trebuie să știe că alcoolul consumat pătrunde în laptele matern. Concentrația de alcool din laptele matern este adeseori mai mare decît cea din sînge, deoarece, în comparație cu sîngele, laptele conține mai multă apă, care reține alcoolul.

În contextul acesta un rol deosebit are implicarea adolescenților în abuz de alcool. Ei au un organism în creștere, sistem nervos care nu e pe deplin format. Alcoolismul cronic se dezvoltă mai ușor la ei, mai ales după traume cerebrale, maladii organice. În astfel de cazuri boala se dezvoltă mai fulgerător, se pierde controlul asupra cantităților consumate și comportamentului.

Primele încercări de a folosi alcool sînt motivate cu dorința de a intra mai ușor în companii, de a scăpa de indispoziții. Dar sub influența spirtoaselor toate problemele și conflictele interpersonale se agravează. Deseori apare un comportament antisocial, violență, stări depresive pînă la suicide. Predomină trăsăturile infantile, egocentrice, scade critica.

De aceea, tratamentul și lucrul profilactic cu astfel de persoane tinere este deosebit de complicat. De cele mai dese ori lor nu li se indică tratament medicamentos, influențindu-i doar prin metode psihoterapeutice. Aici și părinții și medicii trebuie să fie pregătiți pentru a duce un lucru asiduu în însănătoșirea mediului unde se află copilul. Aceasta fiind un lucru complicat și de lungă durată.

Avînd la îndemîna deseori doar cuvîntul, trebuie să fim pregătiți de a înțelege din punct de vedere psihologic și psihosocial această boală, de a căuta o nouă viziune asupra etiopatogeniei, factorilor declanșatori, metodelor moderne de lucru cu personalitatea pentru a primi rezultate durabile în tratament și remisie.

Paradoxul alcoolismului constă în faptul că, tratamentul contemporan s-a inclus în structura bolii. Pentru a-și menține stilul său de viață alcoolicul are nevoie periodic de tratamentul antialcoolic tradițional. Acest tratament este inclus în ciclul complicat al bolii. Cu un astfel de tratament el se pedepsește și-și ispășește păcatele anterioare. Acest tratament, psihologic justifică alcoolizările de apoi, care vor veni neapărat după acumularea neplăcerilor și comportament exemplar.

Încercînd să luptăm cu alcoolismul, trebuie să excludem cauzele, nu numai consecințele. Alcoolismul apare în rezultatul problemelor personale nerezolvate. Paradoxul constă în faptul că, la început omul caută să învingă neplăcerile cu ajutorul alcoolului, iar apoi, acumulîndu-le și înmulțindu-le, se străduie să le hotărască cu ajutorul treziei.

Senzația insuportabilă de pustietate interioară îl face pe om s-o împle cu orice metodă accesibilă. Deseori, el spune că este singur fiindcă bea, dar în realitate – bea pentru că e singur. Singurătatea e o categorie interioară și poți să te simți singur chiar într-o mulțime de cunoscuți. Pustietatea vine din interior, izolarea sperie și apasă. Folosind alcool, în mod paradoxal, alcoolicul se pomenește imediat în centrul atenției societății. El este învinuit, luat în rîs, ocolit, salvat, tratat. În orice caz, el nu mai este pentru nimeni indiferent. Și dacă atenția celor din jur scade, se iau măsuri energice pentru a o întoarce.

Pentru combaterea efectivă a alcoolismului e necesară asigurarea asistenței medicale și psihologice, care să ajungă la fiecare familie în parte și persoană care va avea nevoie de acest ajutor. Contingentul specific de bolnavi cu care lucrăm, ne impune să găsim noi modalități de susținere și ajutor. Deoarece, când boala e formată, deseori, e prea târziu. Un rol important îi revine lucrului psihoterapeutic, profilactic în școli, familii, educației în mase prin emisiunile radio-televizate, broșuri, placarde. Înțelegând că în familie există această problemă, copilul trebuie să poată să-și deschidă sufletul, fiind convins că va fi tratat pe principii de stimă, încredere și păstrare a tainei profesionale. E necesar ca această atitudine să devină un fenomen firesc, ceea ce va contribui la creșterea atitudinii conștiente a elevilor față de problemele personale și sociale.

Evitarea alcoolismului în familie este unul din cele mai de bază principii de educație armonioasă, de aceea, anume în familie se stabilesc bazele conștiinței adolescentului, care determină destinul lui în viitor. Dacă este asigurată o orientare normală a adolescentului în structurile valorilor spirituale, dacă copiilor li se altoiesc dragostea de muncă, deprinderi a unui mod de viață sănătos, o atitudine creatoare față de lumea înconjurătoare, ei capătă o imunitate stabilă contra diferitor deprinderi dăunătoare, inclusiv și contra alcoolismului. Însă, în condițiile familiei, profilaxia alcoolismului poate avea succes numai dacă metodele medico-pedagogice de formare a personalității armonioase vor fi îmbinate cu combaterea influenței factorilor dăunători psihofiziologici și sociali. Profilaxia alcoolismului în familie e posibilă numai dacă e asociată la programele statale de însănătoșire a societății, orientate spre educarea respectării unui mod de viață sănătos. Este necesar a reține că e mai ușor de a lucra în direcția prevenirii maladiei, decât de a salva pe cineva din capcana ei. Iar aceasta presupune ca părinții să fie familiarizați cu factorii și cauzele care duc la alcoolism. Este necesară o atitudine absolut nouă față de problemele care pot apărea în maturitate, trăind într-o anumită atmosferă, ambianță și acumulând senzații, retrairi pînă la vârsta de 7 ani, când caracterul omului și soarta lui practic sînt determinate. Se cer create centre de acordare a unui ajutor familiilor, unde ar putea primi consultații medicale și psihologice în domeniul educației, recomandări concrete cu privire la relațiile între adolescenți și maturi. Educația antialcoolică în familie va da rezultate numai în cazul, dacă părinții, pedagogii și medicii se vor sprijini pe date științifice și metode contemporane care se folosesc cu succes în lume la momentul actual, accesibilitatea de studiu a acestor programe. E necesară crearea unor echipe, care ar manifesta o atitudine individuală față de problema fiecăruia și ar da dovadă de răbdare și căldură sufletească. Încercînd să găsească limbă comună cu copilul său, părinții sînt obligați să evite extremitățile în relațiile cu el. Ei trebuie să caute calea spre sufletul adolescentului, spre dialogul persoanelor cu drepturi egale, dialog orientat spre alegerea unei căi adevărate de viață.

Un factor hotărîtor în educația copiilor trebuie să fie microclima moral-psihologică din familie. Scandalurile permanente, atitudinea disprețuitoare a tatălui față de mamă și invers, beția, infidelitatea, tutelarea peste măsură a adolescentului pot fi cauzele care-l duc spre un mediu nociv. În procesul de educație a adolescentului, părinții nu trebuie să reverse asupra lui un șuvoi de informații. E de dorit ca toate discuțiile să coincidă cu anumite evenimente sau situații potrivite. Informația trebuie

să fie precisă și convingătoare. În timpul discuției vor apărea multe întrebări și sarcina părinților e să fie pregătiți pentru a da răspunsuri convingătoare, care să nu lase la adolescent nici o îndoială. O altă problemă importantă e organizarea timpului liber, care e de dorit să fie strâns legat de viața cotidiană a familiei. Părinții trebuie să petreacă cât mai mult timp liber cu copiii săi. Și dacă dorim să educăm copiii corect, e necesar și noi înșine să fim educați de ei. A deveni pentru copilul său o autoritate, o personalitate înseamnă că părinții trebuie să-și dezvolte singuri aceste calități, pe care ar dori să le vadă la copii, și să renunțe la tot ce n-ar dori să le transmită lor.

Un rol important în profilaxia alcoolismului este crearea centrelor cu programe pentru copiii alcoolicilor, care fac parte din grupa de risc. Pentru a avea posibilitatea de a se întâlni în grupe cu oameni care împărtășesc probleme și gânduri asemănătoare. Dar nu fiecare are posibilitatea de a frecventa astfel de centre și atunci în ajutor poate veni psihoterapia individuală, consultațiile în grup, care se pot petrece zilnic în instituțiile medicale de profil, policlinici. Terapia de constrângere trebuie înlocuită prin terapia de dezvoltare a personalității. Și să nu uităm că tratamentul alcoolismului are unele laturi paradoxale și stranii la prima vedere. Oare putem trata omul, dacă el singur nu dorește aceasta? Căci, nu atât de demult tratamentul forțat era destul de răspândit. Deseori, chiar cel “benevol” nu era într-atât de benevol. Alcoolicul se adresează la narcolog numai sub povara mulțimii de probleme apărute în toate sferele vieții sale și fiind impus de rude. Astăzi multe din metodele vechi de tratament prin constrângere, ergoterapie pe lângă întreprinderi au rămas în istorie. Timpurile noi ne-au adus o viziune a bolii sub un alt unghi, noi metode de tratament și profilaxie, și noi situații absurde: pe larg se reclamează tratamentul după fotografie, fără prezența bolnavului, cosmoenergetic, tablete magice sau prin vizionarea filmelor și fără eforturi adăugătoare. S-a dus din narcologie componenta represivă. Bolnavul are șansa de a alege singur. Pentru ca oamenii simpli să nu cadă pradă la astfel de promisiuni, e de dus un lucru activ de informare în masă cu broșuri, cărți, publicitate, linii de încredere, acții în masă. Funcția fiecărui medic care se ocupă de această problemă este de a “molipsi” pe toți de sănătate, de a ajuta să-și regăsească drumul pierdut, de a căpăta țeluri în viață, valori și sens. De aceea, se spune că medicul psihoterapeut poate să aducă bolnavul doar pînă la locul unde a ajuns el singur. Fiecare din noi are o șansă, își face alegerea, apoi culege roada faptelor sale.